

Jelenségnapotár

2001. május (JD 2 452 031–2 452 061)

A bolygók láthatósága

Merkúr. Az év folyamán ebben a hónapban következik be legjobb esti láthatósága. A hónap közepén fél órával nyugszik a Nap után az északnyugati látóhatáron. Legnagyobb keleti kitérését 22-én éri el.

Vénusz. A hó másfél a végén csaknem két órával kel a Nap előtt a keleti látóhatáron. Fényessége $-4^m,5$ körüli, fázisa 0,2-ről 0,45-re növekszik.

Mars. A hónap elején négy órával, a végén már másfél órával kel napnyugta után. Az éjszaka nagyobb részében látható a Nyilas csillagképben. A hónap közepén fényessége $-1^m,5$, látszó átmérője $17''$, mindkét érték gyorsan növekszik a szembenállás felé közeledve.

Jupiter. A hó elején két és fél órával, a végén már csak másfél órával nyugszik a Nap után. A hónap közepéig még megkereshető az esti szürkületben az északnyugati látóhatár közelében.

Szaturnusz. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 25-én együttállásba kerül a Nappal.

Uránusz, Neptunusz. Éjfél körül kelnek. A hajnali égen figyelhetők meg a Bak csillagképben. Az Uránusz fényessége $5^m,8$, átmérője $3,6''$, a Neptunusz fényessége $7^m,9$, átmérője $2,3''$.

Mély-ég ajánlat

A β Leo környéki objektumok.

Beküldés: május 6-ig.

A Hercules csillagkép északi részének objektumai

Beküldés: június 6-ig.

Az ajánlati területek térképei, az objektumok adatai, valamint észlelőlapok válaszboríték ellenében igényelhetők a mély-ég rovatvezetőtől.

Holdfázisok

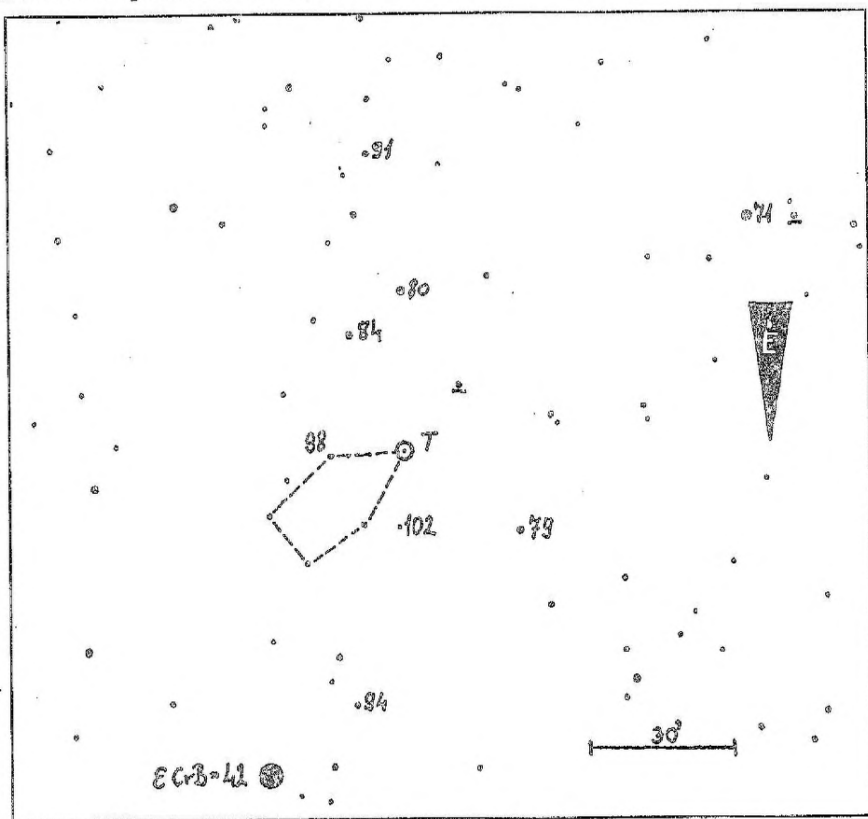
07. 13:53 UT	Telehold
15. 10:11 UT	Utolsó negyed
23. 02:46 UT	Újhold
29. 22:09 UT	Első negyed

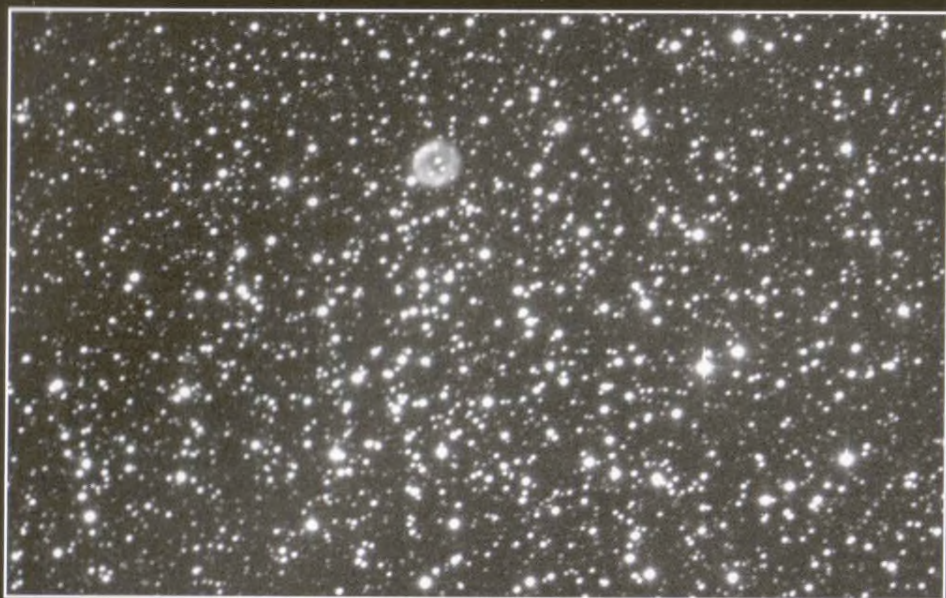
Mira és SRA maximumok

01. T Aqr	7,7	VA 5
03. T UMa	7,7	VA 11
04. W Her	8,3	VA 6
05. V Mon	7,0	VA 11
07. V CVn	6,8	VA 9
10. X And	9,0	VA 15
11. Z Boo	9,3	
11. SV Her	9,8	
11. R Equ	9,3	VA 11
12. S Peg	8,0	VA 4
14. T Cep	6,0	VA 8
15. RS Lyr	10,2	VA
16. R Her	8,8	VA 15
16. Z Aql	9,0	VA 11
16. RT Peg	9,9	VA 4
18. S LMi	8,6	VA 9
19. R Sco	10,4	
22. RX Lyr	11,9	VA 3
23. V Gem	8,5	VA 12
23. R Cam	8,3	VA 8
26. Z Oph	8,1	VA 4
27. W CrB	8,5	VA 8
28. T CVn	9,6	VA 10
28. R Cap	10,6	
29. R Cet	8,1	VA 3
29. R Ori	9,6	VA 8
30. R Lib	10,3	

A hónap változója: T Coronae Borealis

Tavaszi ajánlatunk a Corona Borealis második legnevesebb változócsillaga, ami az R CrB mellett a leghíresebb változók egyike. Az ϵ CrB közvetlen szomszédságában található csillag az ismert visszatérő nóvák legfényesebbike: míg minimumban hajszállal $10^m 0$ alatt található, addig ritka kitörései során rövid időre eléri a $2^m 0$ -s fényességet is, azaz szinte elhalványítja magát az α CrB-t is! Első kitörését 1866. május 12-én fedezték fel $2^m 2$ -nál, majd még ugyanezen éjszakán elérte $2^m 0$ -s maximumát. Nyolc nappal később elérte a szabadszemcses láthatóság határát, majd további 100 nap alatt visszasüllyedt a $8^m 5$ -s fényességig. 1946-os második nagy kitörése nagyon hasonló fényváltozásokat mutatott, míg az 1960-as években az ultrabolya tartományban mutatott kisebb felfényesedéseket. A kb. 3500 fényévre található visszatérő nóva bármikor áteshet egy újabb kitörésen, így érdemes minden este felkeresni, akár még egy 20×60 -as binokulárral is. Minimumában sem teljesen állandó fényességű, közelítőleg 220 napos periódussal mutat enyhe változásokat, amiket a kettősrendszer pályamenti változásai okoznak (a visszatérő nóvákka kapcsolatban l. a 2000/12-es Meteor CI Aql-ről szóló cikkét). Ksi

Az NGC 2438 planetáris köd az M46 nyílthalmazban. Kiss L., Mészáros Sz. és Kovács D. felvétele a piszkés-tetői 60/90 cm-es Schmidt-távcsővel, Photometrics CCD kamerával készült

A CGRO (Compton Gamma-Ray Observatory) 2000. június 4-én égett el a Föld légkörében.

A távvezérelt visszatérés során a 17 tonnás űreszköz a Csendes-óceánba zuhant.

A felvételesorozat nem sokkal a CGRO elégése előtt készült, az USA légierőjének 3,7 m-es távcsövével (Maui, Hawaii-szigetek)

